

INHOUD

- I Ik vlieg door de dertiende eeuw** 7
- II O de aarde**
- Een sprong, de sprong* 19
- Richt zich op, de planeet, raakt weer* 20
- De sprong nu uitgesteld, de aarde* 21
- Wanhoop ontkracht, neergang bezworen* 22
- De huid van de aarde, prooi* 23
- Ruïnes als relictten* 24
- De vogelgod lacht ons al uit* 25
- In rijen bestijgen de mieren* 26
- ‘Ruw en laag wandelt de regen’* 27
- Zwerfpijn, een nomade in het lijf* 28
- Het bloed gestold* 29
- De sprong is afgewend* 30
- Van de modder en de duisternis* 31
- O de aarde* 33
- Dit is het einde der tijden* 34
- De weg naar de woorden* 37
- Jij schreef* 39
- Zij zei* 40
- Hij dacht* 41
- De weg naar het noorden* 42
- Sneeuwavond* 43
- III Kleine kroniek van Specht, Alexander**
- Specht depri* 47
- Zes verschijningen van Specht* 48
- Vernederd en weer opgeveerd* 48

<i>Specht maakt schoon schip</i>	49
<i>Hij blaakt & jongleert</i>	50
<i>Hij wordt wie hij is</i>	51
<i>Specht peilt passerende vrouwen</i>	52
<i>Hij stelt vragen aan zijn naamgenoot</i>	53
<i>Specht vervalt in weemoed & retoriek</i>	54

IV Splendor of de metafysica van het licht

<i>Vanuit het donker in november</i>	57
<i>Aquino, Duns Scotus, Robert Grosseteste</i>	59
<i>Het universum heet nog 'heel en al'</i>	60
<i>De dichter, wijs of waanzinnig</i>	61
<i>Robert Grosseteste, bisschop van Lincoln, ontplooidde zich</i>	62
<i>Lux is de grondslag. Is licht dat kracht uitstraalt</i>	64
<i>Daar staat hij dan, de kleine brillenman</i>	65
<i>Waar bleef de schittering</i>	66
<i>De luminist</i>	68
<i>Splendor</i>	71

V Het uurglas en andere gedichten

<i>Het uurglas</i>	77
<i>Gambiet</i>	79
<i>Het vege lijf</i>	81
<i>Lichtbeeld voor Lindsay</i>	85
<i>Augustus</i>	86
<i>September</i>	87
<i>Oktober</i>	88
<i>Het was al weer november</i>	89
<i>Nu je bij de noordelijke maanknoop</i>	90
<i>Winterzin</i>	91

<i>Aantekeningen</i>	93
----------------------	----

Scherend over onland en woesting, de zandzee van de ziel
die onbenoemd en onbekend in al zijn naaktheid
op het vuur van de verlossing & verleiding wacht,
overstraalt de magere taal der mystiek
mijn schraal bekleed gebeente.

Wüstenunge. Leegte. Afgrond.

Niets.

De donkere nacht brengt *vremedunge*
ook al is de Minne al.
Wie uit de godheid valt is onherroepelijk vervreemd.

Het braakland van de ziel vlamt met een vonkje aan.
Het goddelijk licht stroomt uit
in Magdeburg, Sint-Truiden, Ieper, Engelthal.
Marie d'Oignies geniet de verering van Jacobus van Vitry.
Ze snijdt in eigen vlees en geeft haar vriend op reis
een lapje van haar dijbeen mee als amulet of relikwie
tegen lichamelijk kwaad. Wie haar lokken aanraakt
gaat genezen over straat.

Het bloedend hart van Christus wekt hevig hartzeer
bij de vrouwen van de vrije geest.
De *minnegrif in daz hertz* is een feit. 'Drink, bemin
de wonden en de heerlijkheden van mijn lijf.'
In Medingen en Engelthal stijgen *lüten rüefe* op.
Margareta Ebner kermt of zwijgt

soms maanden, ligt drie jaar verlamd op bed,
klemt haar tanden catatonisch op elkaar
tot zij onverhoeds in tongen spreekt en uitbarst
in een wondertaal van monotone kreten
die zij honderd keer herhaalt.

Wat eraan schort noteert zij nauwgezet:

‘Een pijl vol venijn splijt mijn hart, een vuist
beukt mijn binnenste aan gort.’

Gekweld door ‘edele begeerte & een bodemloos verlangen’
zwelt zij ‘als een zwangere vrouw’
tot de Man van Smarten ‘als een vriend na de metten’
in zijn naakte eenvoud voor haar staat
en zij hun harten ruilen, zij hem kust en in vervoering raakt.
Haar volle boezemkruiken strijken
langs de wonden in zijn uitgemergeld lijf.

Tijd van extremen, van huiver en orgastische
verrukking, zelfkastijding, vasten, nederigheid,
niet zelden ook ondulbaar lijden.

Wat het noorden toelaat, kapt het zuiden af.

Domna Prous Boneta staat drie jaar voor haar rechters,
wordt in Montpellier door kerkbonzen gedood.
Verbrand, onthoofd – u zegt het maar.

mulier sancta

Christina von Hane strijdt in Rijnland zeven jaar
tegen zeven helse zonden, die van de wellust het meest.
Zij temt haar seksdrift met harde ascese, doet boete,
krijst, versterft en schrijft.

Ze gaat ‘die gore lust’ te lijf, verminkt haar vurig geslacht
met kalk, azijn en de gloed van een brandende tak.

Ten einde raad snijdt zij haar klit en lippen af –
op haar zesde ingetreden is zij drieëntwintig als ze sterft.
Een perfecte ziel, zei men, die vaak met God verkeerde,

met hem versmolt en haar leven heimelijk
in blinde hartstocht met hem deelde.

Het lichaam een beeld van de ziel,
het innerlijk leed veruitwendigd.
De ware godsvriend beeft en gloeit wanneer zijn heer
gestalte krijgt en onverhoeds verschijnt.

Voor Beatrijs van N voelt het 'of haar aderen
barsten, het bloed vervloeit en merg verdroogt, de botten
verweken, het hart in brand staat en de keel
verschroeit, zodat het hele lichaam deze inwendige hitte
en de koorts van de liefde doorleeft'.

Orwoed van minnen

Beatrijs die pijn met pijn bestrijdt
draagt een doornengordel onder haar habijt.
Wat zij schrijft wordt eerst in was gegrift,
daarna door kopiïsten met een ganzenpen
op schrift gesteld.

In Sint-Truiden roert Christina zich.
Zij heet De Wonderbare, zweeft boven de grond,
vliegt naar boomtoppen en torenspitsen,
rolt als een hoepel biddend door de straat.
Ze kruipt in een brandende oven, dompelt zich
in kokend water, baadt in Luik soms dagen
onder het ijs van de winterse Maas.

Christina wordt bewonderd en gevreesd,
zit weken in de lik waar ettergezwollen haar plagen.
Begijn noch kloosterlinge is de wilde vrouw
omwille van Christus erkend als een dwaas.
Ze perst olie uit haar borsten
die haar zweren en eczeem geneest.

De gevleugelde maagd gaat tweemaal dood voordat ze sterft.
Ze verdraagt de lucht van zonde en verdorven mensen niet.
Omringd en aangestaard door vrome Truienaren, bange boeren
uit de gouw en wat snelle Luikse knapen ligt ze
voor haar twintigste publiekelijk opgebaard.
Zij is zeker bezienswaardig, ook voor langere tijd:
haar huid blijft gaaf, geen ontbinding en geen maden.
Ze reist door een andere wereld, bezoekt
de carrousel van hemel, hel en vagevuur,
doorstaat een doodsslaap van zes weken, is
boetvaardig en hysterisch: een sjamane
die niet als sjamane wordt herkend.

Christina komt op tijd bij zinnen, klimt behendig uit de kist,
zweeft boven de kloostergraven en bedrinkt zich
aan haar woeste daden.

De overrompelende god giet zijn liefde en licht
in haar uit; de honing vloeit
uit haar geslacht en drijft haar tot gewaagde toeren.

De mensen weten niet of zij een geest is
dan wel tastbare verschijning, schrijft haar biograaf.
Ze loeren uit hun holen naar de vrouw
die zingend langszweeft in de gore en bepiste straat.
Een nachtegaal schuilt in haar keel, ze laat haar lied
vanuit de diepte resoneren, zingt
in nooit gehoorde harmonieën, ondergaat
verrukking & extase.

iubilus

Honden knabbelen aan haar botten; ze lijdt
aan toevallen, tuimelt, staat weer op.
Gedreven door goddelijke gekte
gaat zij tot haar ware dood tekeer.
Door niets gedeerd heeft ze nooit brandwonden of schrammen.
Is dat niet wonderbaar?

Sinds zij de wereld verzaakt
is de hemel voor haar de aarde
die zij in verbijstering als woudloopster verkent.
Christina deelt haar vlees met mens en dier.
(Nick Cave bezong haar
in een lied van weinig waarde.)

Jacobus van Vitry noemt de namen, Cantimpré beschrijft
hun levens uit de eerste of de tweede hand.
Een zuster heet beguina, papelarda, humiliata of bizoche.
Vitry krijgt na haar dood een vinger van Marie d'Oignies,
Thomas van Cantimpré bezit geen relikwie van zijn vriendin
en evenknie Lutgardis uit het Nijvelse sticht.

Het is een tijd van verbeterde ascese en huiverend genot.
Men zoekt de liefde, het licht en hongert zich uit,
passie is 'de maalstroom van het hart'.
Men spreekt over God als 'het levende brood'.
De Minne is *amor* en *a-mor* staat gelijk aan 'zonder dood'.

'die amorose'
van St. Adelwip

Margareta van Ieper, labiel en eenzelve, geen
twintig jaar oud, heeft Siger van Rijssel – haar raadsman
en vriend – even lief als de gekruisigde van weleer.
Desgevraagd laat Christus weten
dat haar liefde voor Siger
een hemels huwelijk niet corrumpeert.

Mechthild van M, getekend door 'zinkende deemoed',
smacht naakt in haar cel naar een nacht met de enige God.
Ze schudt haar strozak op, mompelt duizend keer
een mantra voor zich uit:

Hoe dieper ik zink
hoe zoeter ik drink,
hoe dieper ik zink
hoe zoeter ik drink...

en noemt zich in zijn vlietend licht
een gretige bruid in Gods bed.

KARISSIMA!

Hemel, wat nu?

Een derde Christina doemt op!

Heet Brusso, stamt uit Stommeln, Westfalen.

Heeft een Zweedse vriend die haar vaderlijk
beteugelt & bemint.

Petrus van Dacië loopt van Stommeln naar Parijs, studeert
bij Thomas Aquinas en gaat te voet weer terug,
en verder naar Gotland, zijn thuis.

Caro, carior, carissimo!

Hij is de liefste, zo spreekt ze hem aan,
ze praten op een grasbank in de appelgaard.

Tranen bij elk afscheid, diepe liefde
die woekert & groeit.

Gesprekken beschreven en brieven
als door een wonder gespaard.

‘Karissima,’ schrijft hij, ‘ook jij bent de liefste
die ik in Christus vertroetel, omarm, caresseer.’

Zij zwelgt in ophef, drukte, dreiging van kwaad.
Demonen hakken haar aan stukken (*Zerstückelung* een feit),
maar engelen herstellen haar lijf.

Door duivels belaagd, met derrie besmeurd,
tijdens de passie met bloedende wonden geslagen
dient zij de liefde, de waanzin en God.

Verjaagd uit het klooster keert zij
als boerendochter terug.

De oude hoeve in razende drift opgelapt:
turf gestapeld, vuur gestookt, brood op een plaat
boven lispelende vlammen gebakken.

Ze gaat met de beesten op stok, plant rogge, melkt

geiten & schrobt de plavuizen om het fornuis,
drijft dikwijls als luchtgeest
in vogelvlucht boven het land,
en wordt – godlof – door vrome monniken bezocht.

De kleine ijstijd heerst over de hof. Bevroren
modder, diepvriesvelden en versteende gronden. Een bijt
in de sloot voor eetbare dieren en schurftige honden.
Sneeuw tot in april kastijdt de hazen en vaganten
langs verlaten pelgrimswegen.
Soms ook gaat het binnenshuis en in haar hoofd tekeer.
Het blauw van de wind en het mes van de kou
dringen in de bitterkille bedstee en het kierend veehok door.
Nooit meer breekt de lente aan.

Als Petrus sterft in Zweden gaan de luiken
naar de wereld tot haar dood op slot.
(Christina Brusso wordt na zeshonderd jaar
door de stand-in van God niet zonder aarzeling
zalig verklaard.)

Ik vlieg de eeuw weer uit en land in Engelthal.
O Adelheid! Ik heb je tot het laatst bewaard,
diep verscholen in een warme stal lig je bij de dieren
in een vruchtbaar Beiers kloosterdal.
Laat mij je raadgever en leidsman zijn.
O Adelheid, jij bent van mij, ik ben van jou!
Je raakt algauw ontgaan, je valt zelfs flauw
als Christus zegt: 'Mijn schat, mijn schoonheid, ja
mijn suikerzoete lief, mijn mond proeft
de honing van onder jouw tong.

'sī kam so gar von ir selben'

(Revelaties)

Volslank onder een grof bruin nonnenkleed
dat je hoog hebt opgeschort,
lig je in het stro en wacht.
O Langmann Adelheid, ik laat me bijna gaan!

Je bent zo heet en rond,
jij past niet in een kloostercel.
Je dijen fors, je heupen breed lig je daar
in je te krappe vel en wacht als Danaë
op gouden regen.
Jij hoort hier niet
als vrije geest te wezen!

'Ik weet wat er gebeurt,' fluistert Mechthild van opzij.
'Indien een hemels beest is hij een verrukking
als destijds bij mij: komaan, die vrome meid
geeft zich aan hem en hij aan haar,
dus geven zij zich aan elkaar
en dat bevalt me wel.

Wie mijn woorden wil begrijpen
moet *Het vloeiende licht der Godheid* negen keer lezen.'